

לשבור רעבונם (ראה למעלה צד 15). נוסף לכל זה היו גם „הפולמוסים” מרחיבים את הפרץ והשבר במצב העיר. כבר הזכרנו, מתוך דברי רב נחמן ופעולותיו נכר היה, כי אחז בכל תחבולות השמירה להגן על העיר מפניהם. בקצות מבואות העיר, בעבר הפונה אל רשות הרבים, היו בנים, כאשר ידענו, שערים ודלתות, ומאלה דלתות שערי המבואות, אשר בימי שמואל היה פתוחות המיד עד אשר הוצבר על שוליהן עפר רב, היתה פקידת רב נחמן להסיר את העפר הנצבר שם, למען תוכלנה הדלתות להסיר, להשגב מפני התנפלות השודדים; וכן, כנראה, על פיו היתה שומה בעיר היתר שמוש כלי זיין בשבת והיתר גדול כלבים רעים בסמכו לאמר: „בבל (נהרדעא) בעיר הסמוכה לספר דמי” (ראה למעלה צד 38). ובימי ידענו כי נשבה איש נהרדעא (1). ואחד הפולמוסים התפרץ לנהרדעא, ומפניו ברח רב נחמן ותלמידיו לעיר אגמא, ויתחבאו בין הקנים הגדלים שם, ושם ערכו את למודיהם (2). בעת ההיא, נדע ממקום אחר, כי חכמים רבים וגדולי הדור ובתוכם רב חנא (הונא) בר ביזנא באו „מאפר” (3). מקום „מאפר” היא היא העיר „אגמא” הנזכרת, ששם התחבאו החכמים וגדולי הדור, מפני ימי זעם אשר עברו במקומם (4). ולנכון ימי הזעם המה ימי עבור הפולמוס בנהרדעא והחכמים המתחבאים באפר (אגמא) הם רב נחמן ותלמידיו, וגם רב חנא בר ביזנא הנזכר, כנראה, היה תושב נהרדעא (5), ולרגלי מהומות הפולמוס התחבא גם הוא שמה יחד את יתר החכמים. בכל אלה הקורות והמעשים היו כמו אותות רעה לנהרדעא וכמו בשרוה את קצה כי בא, כי בא יומה.

בימים ההם זכתה נהרדעא לקבל בתוכה את פני מלכה אשר עבר בשעריה. אם הוא היה שבור מלכא הראשון, או איש מלך אחריו הודמו I, לא נוכל לברר אל נכון. קבלת פניו בנהרדעא היתה באופן זה, כי כל יושבי העיר יצאו לקראתו לקבל את פניו ובתוכם רב ששת. סדר תהלוכת גורדי המלך בבואם העירה היה נערך בשלשה גורדים: גורד הראשון בא בקיל המן חוגג, אחריו עבר גרוד השני גם הוא ערוך ובקיל המן חוגג, אחריהם עבר גורד המלך, השומר אל ראשו, בלי רעש ושואן, ואז עבר המלך במרכבתו הנחודה. רב ששת, אם כי היה מאור עינים, בכל זאת הביד את רגעי בוא המלך ויברך את ברכת המלך (6). מעשה המלך בנהרדעא בעת ההיא אין אתנו יודע עד מה – אם לדעת ולהוכיח מדבר התלאות והצרות שסבלו בני העיר, או נסע להשקיט את המהומות והמבוכות בארץ סוריא, כי החל עוד הפעם יושב הארץ ההיא להתקומם עליו וגם לא ידענו, כי התחננו בני ישראל על נפשם, בעברו את העיר. על היותם כנצד נתעב ועם לא היה ידרכו מנוחה.

בימים ההם, ימים, אשר מצאה אותם העיר לאין חפץ בהם, כמו נתבה בה חמת ה' להשקותה כוס תרעלה, היו בבבל ובסביבותיה בכלל ימי הרת מדר וקרב. בידי פרס היתה ארץ סוריא לנחלה, אשר ירשתה בתרבה מידי

(1) ב"מ ל"ח ב' הווא עובדא. ואגמא הנזכרת שם היא העיר „אגמא” ושם מצאנו התחבא גם רבה בר נחמני (ב"מ פ"ו א'). (2) עירובין ל"ד ב'. ובצאנו כי העיר „אקרא דאגמא” היתה לחמשא וכתן עם נהרדעא כי יושביה שלחו לשאול לשמואל בעניני תורה (ב"ב קכ"א א' ועיין שבת קנ"ו ב'). (3) סוכה פ"ז א'. ורב הונא ורב חנא אחר הוא עיין ערך רב הונא בר ביזנא בסנהדרין. (4) „הפסגה” קיבץ ב' צד 54 וקיבץ ג' צד 63. ושם מבאר, כי תרגום שם סוף – אפרא, ובאגמא הלא גדלו קנים לרב וביניהם התחבאו (ב"מ פ"ו א' ועירובין הנ"ל). אמנם ה' שרשצנסקי מוכיח בסתם כי היתה שעת גורד ויתכן, לפי דברינו, לאחד את שני העובדות ההסתוריות לעת אחת אל ימי בוא הפולמוס בנהרדעא. (5) עבודה זרה כ"ט א', כי העכו"ם קרא לו בשמו, כמכירו. (6) ברכות נ"ח א', ואולי בוא המלך העירה היה דרך פני התעלה „נהר מלכא” וע"כ ייטיב התירו ביתר שאת, אשר תתל הצדוקי ברב ששת „חצבי לנהר א' כנני לייא”?